

2019-07-04
A2019/01326/JÄM

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheten för vård- och
omsorgsanalys
Box 6070
102 31 Stockholm

Utvärdering av det nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att utvärdera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län i enlighet med vad som anges nedan under rubriken Närmare om uppdraget.

I genomförandet av uppdraget ska myndigheten inhämta kunskap och erfarenheter från länsstyrelserna, Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Jämställdhetsmyndigheten, Linköpings universitet (Barnafrid), Migrationsverket, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens skolverk, Utrikesdepartementets Konsulära och Civilrättsliga enhet, Åklagarmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting samt relevanta organisationer från det civila samhället.

För uppdragets genomförande får Myndigheten för vård- och omsorgsanalys använda högst 1 000 000 kronor under 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast den 1 december 2019. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 30 mars 2020. En ekonomisk redovisning ska lämnas till Kammarkollegiet senast samma datum.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 15 juni 2020. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Att motverka hedersrelaterat våld och förtryck fordrar insatser från en mängd aktörer inom olika områden. Sedan 2000-talets början har ett antal straffrättsliga åtgärder vidtagits mot brott som begås med hedersmotiv och det kommunala ansvaret för brottsofferstöd har förtydligats. Flera myndigheter har haft särskilda uppdrag att förebygga och bekämpa problemet, däribland länsstyrelserna som på olika sätt stödjer aktörer på regional nivå. Länsstyrelsen i Östergötlands län har i uppdrag att samordna och stödja övriga länsstyrelser samt att stödja nationella myndigheter, kommuner, regioner och civilsamhällesorganisationer.

Behovet av en samlad nationell funktion för rådgivning till berörda verksamheter, främst socialtjänst och skola, stärkt samordning samt kunskaps- och metodutveckling har återkommande uppmärksammats i utredningar och myndighetsrapporter.¹ Under perioden 2011–2013 hade Länsstyrelsen i Östergötlands län regeringens uppdrag att utveckla och sprida en vägledning för arbete med unga som placeras i familjehem eller HVB på grund av risk eller utsatthet för tvångsäktenskap eller hedersrelaterat våld och förtryck i minst sex kommuner (U2011/4322/JÄM). I anslutning till uppdraget bildades en arbetsgrupp för stöd till berörda kommuner inklusive rådgivning i enskilda ärenden. Denna grupp kom att utgöra grunden för det nationella kompetensteam som länsstyrelsen därefter fick regeringens uppdrag att utveckla 2013–2017 (U2013/05290/JÄM, S2015/07973/RS). Sedan 2014 driver myndigheten en nationell stödtelefon för yrkesverksamma som främst nyttjas av socialtjänsten, skolor och förskolor men även polis, vårdgivare och andra myndigheter.

Ett antal utredningar har pekat på avgörande skillnader mellan uppdraget vid Länsstyrelsen i Östergötlands län och de nationella stödfunktioner på området som finns i Storbritannien (Forced Marriage Unit) och Norge (Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial

---

¹ Exempelvis Socialstyrelsen och länsstyrelserna, Nationellt konsultativt stöd för socialtjänst och andra verksamheter i arbetet mot hedersrelaterat våld 2005, SOU 2008:41 Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd, SOU 2012:35 Stärkt skydd mot barnäktenskap och tvångsäktenskap, SOU 2014:49 Våld i nära relationer – en folkhälsofråga och SOU 2018:69 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet.

kontroll). Såväl den brittiska som den norska verksamheten är organiserad genom nationella myndigheter, arbetar bland annat direkt med enskilda och har en central roll i ärenden som rör personer som är nödställda utomlands eller riskerar att föras utomlands för att giftas mot sin vilja m.m. Den närmaste svenska motsvarigheten till dessa funktioner är Utrikesdepartementets konsulära och civilrättsliga enhet som, i nära samverkan med andra myndigheter, främst socialtjänsten, hanterar ärenden där personer bosatta i Sverige blivit nödställda i en hederskontext utomlands.

Enligt 2019 års sakpolitiska överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna ska kompetensteamet mot hedersbrott permanentas. Det nuvarande nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län är omfattande, berör flera nationella myndigheters ansvarsområden och riktar sig till många målgrupper (A2019/00497/JÄM). Såväl utredningen om stärkt skydd mot barnäktenskap och tvångsäktenskap (SOU 2012:35) som Nationella samordnaren mot våld i nära relationer (SOU 2014:49) föreslog att det nationella kompetensteamets arbete ska utvärderas. Samma bedömning har gjorts av riksdagen (bet. 2018/19:AU8 och 2016/17:AU5) och regeringen (dir. 2017:36). Därtill görs i SOU 2018:69 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet bedömningen att det finns behov av att närmare ange formerna för en övergripande permanent resurs- eller kompetensfunktion på området och att den aviserade utvärderingen därför bör tidigareläggas.

Närmare om uppdraget

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska utvärdera arbetet med de uppdrag att motverka hedersrelaterat våld och förtryck som Länsstyrelsen i Östergötlands län har haft sedan 2011, i synnerhet arbetet med det nationella kompetensteamet och den nationella stödtelefonen för yrkesverksamma. Vidare ska myndigheten redogöra för hur arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har utvecklats i de sex kommuner – Borlänge, Karlstad, Norrköping, Söderhamn, Umeå och Västerås – som medverkade i uppdraget 2011–2013 (U2011/4322/JÄM).

Myndigheten ska i utvärderingen bland annat bedöma

- i vilken utsträckning länsstyrelsens arbete har stärkt samtliga länsstyrelser förmåga att inom sina län motverka hedersrelaterat våld och förtryck,

- vilken betydelse arbetet har haft för nationella myndigheter, inklusive rättsväsendets myndigheter, i utvecklingen av relevant kompetens och metoder,
- hur stödet till yrkesverksamma har fungerat genom stödtelefonen,
- hur samverkan med nationella myndigheter har fungerat med avseende på det stöd länsstyrelsen ger yrkesverksamma genom stödtelefonen,
- hur samverkan med nationella myndigheter har fungerat i framtagandet av väglednings- och utbildningsmaterial för lokala verksamheter såsom skola och socialtjänst,
- hur sådana väglednings- och utbildningsmaterial tillämpas i kommunerna samt
- länsstyrelsens uppföljning av sina egna insatser.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska redogöra för kostnader och bedöma kostnadseffektiviteten i de olika verksamheter som har ingått i länsstyrelsens nationella uppdrag (såsom drift av stödtelefonen, utbildning av personal vid övriga länsstyrelser och nationella myndigheter m.m.).

Därtill ska myndigheten beakta hur motsvarande verksamheter är organiserade i ett urval av jämförbara länder (såsom Storbritannien, Norge och Nederländerna) och identifiera arbetsformer och arbetssätt som myndigheten bedömer bör prövas i Sverige. Syftet är att ge regeringen underlag för beslut om inrättande av ett permanent nationellt, sektorsövergripande uppdrag i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Johannes Evers Gester

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, OFA K, SFÖ
Justitiedepartementet/EMA, KRIM, PO, SIM, Å
Kulturdepartementet/CSM, MD
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Socialdepartementet/FS, FST
Utrikesdepartementet/KC
Arbetsmarknadsutskottet
Socialutskottet
Barnombudsmannen
Brottsförebyggande rådet
Brottsoffermyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Försäkringskassan
Inspektionen för vård och omsorg
Kammarkollegiet
Kriminalvården
Jämställdhetsmyndigheten
Linköpings universitet (Barnafrid)
Länsstyrelserna
Migrationsverket
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Polismyndigheten
Statens institutionsstyrelse
Statens skolverk
Åklagarmyndigheten
Brottsofferjouren Sverige
Föreningen Varken Hora eller Kuvad
Riksorganisationen för kvinno- och tjejjourer i Sverige
Riksorganisationen Glöm aldrig Pela och Fadime (GAPF)
Rädda Barnen
Sveriges Kommuner och Landsting
Tjejers Rätt i Samhället (TRIS)
Unizon